

**І. В. Заблодська,
В. О. Касьянова,
І. М. Літвінова**

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ СТОСОВНО СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД

Статтю присвячено результатам моніторингу реалізації стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад на прикладі Білокуракинської територіальної громади за допомогою проектного підходу стосовно соціальної інфраструктури. У статті наголошено, що задля успішної реалізації стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад законодавство потребує проведення моніторингу. Методичне забезпечення проведення моніторингу реалізації стратегії розвитку ОТГ чітко визначено чинним законодавством України, а саме методикою розроблення, проведення моніторингу та оцінювання результативності реалізації регіональних стратегій розвитку і планів заходів щодо їх реалізації. Встановлено, що більшість громад переймаються проблемами покращення транспортної та соціальної інфраструктури. Як приклад обрано стратегію розвитку Білокуракинської територіальної громади. Подано стратегічні пріоритети та цілі розвитку Білокуракинської ОТГ до 2020 року. Задля їх досягнення було реалізовано ряд проектів, серед яких принципове значення має покращення транспортної інфраструктури через капітальний ремонт автодоріг і тротуарів. Проаналізовано проекти, спрямовані на покращення соціальної інфраструктури Білокуракинської територіальної громади. Встановлено, що джерелами фінансування проектів виступають: державний фонд регіонального розвитку, місцевий (селищний), обласний та державний бюджети, субвенції, міжнародна технічна допомога.

Ключові слова: моніторинг, проектний підхід, об'єднана територіальна громада, соціальна інфраструктура, стратегія розвитку.

Актуальність проблеми (постановка проблеми). Проведення реформи в Україні щодо децентралізації влади вимагає створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які повинні розробляти стратегії власного розвитку. Це нормативно-правовий акт локального характеру, який містить основні напрями розвитку ОТГ, завдання, перспективи щодо якісного покращення життя мешканців громади. Для успішної реалізації стратегії розвитку ОТГ законодавство потребує проведення моніторингу, який виступає інструментом управління розвитком території. Для вирішення цього важливого науково-практичного завдання доречно залучати не тільки держслужбовців, а і вчених, фахівців з питань децентралізації, регіональної економіки, соціальної інфраструктури тощо.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Проблемами проведення якісного моніторингу реалізації стратегії розвитку ОТГ займаються науковці-практики, серед яких слід виокремити Бойченко Е. Б., Коломицеву О. В., Заблодську І. В. та інших [1–4].

Взагалі, під моніторингом (від лат. monitor – той, що наглядає, нагадує) у сучасній науці розуміється комплекс спостереження, збору, обробки та надання інформації за кількісними та якісними змінами у розвитку природних, технічних та суспільних процесів або явищ, що дозволяє здійснювати безперервний контроль за станом об'єкта дослідження, результатом якого є отримання оцінки стану та визначення негативних тенденцій розвитку досліджуваного процесу або явища [2, с. 311].

Покращенням методичного забезпечення проведення моніторингу у різних сферах життєдіяльності займають не тільки вітчизняні, але і зарубіжні вчені: Miles L., Helen E. Fox та інші [5, 6]. Проте методичне забезпечення проведення моніторингу реалізації стратегії розвитку ОТГ чітко визначено чинним законодавством України, а саме методикою розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації [7]. Цей нормативно-правовий документ установлює, що для моніторингу реалізації стратегії розвитку ОТГ доречно використовувати проектний підхід. Проектний підхід це метод проведення моніторингу результативності реалізації стратегій розвитку ОТГ шляхом аналізу проектів, які було підготовлено та реалізовано ОТГ.

Основними завданнями під час проведення моніторингу та оцінювання результативності реалізації стратегій розвитку ОТГ є визначення результативності реалізації проектів. Проведений огляд стратегій розвитку ОТГ свідчить, що більшість громад переймаються проблемами покращення транспортної та соціальної інфраструктури [8].

Метою статті є визначення результатів моніторингу реалізації стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад на прикладі Білокуракинської територіальної громади за допомогою проектного підходу стосовно соціальної інфраструктури.

Викладення основного матеріалу дослідження. Білокуракинська територіальна громада була утворена в серпні 2015 року внаслідок об'єднання однієї селищної та семи сільських рад: Білокуракинська селищна рада – населення 6639 осіб; Бунчуківська сільська рада – населення 449 осіб; Дем'янівська сільська рада – населення 886 осіб; Курячівська сільська рада – населення 1051 особа; Лизинська сільська рада – населення 793 особи; Нещеретівська сільська рада – населення 1805 осіб; Олександропільська сільська рада – населення 574 особи; Олексіївська сільська рада – населення 1162 особи [9]. Стратегічні пріоритети та цілі розвитку Білокуракинської ОТГ до 2020 року зображено на рис. 1.

Місія Білокуракинської селищної територіальної громади полягає у створенні умов комфортного, здорового і безпечного життя за рахунок гармонійного поєднання ресурсів Білокуракинської щедрої та гостинної землі з сучасними технологіями раціонального їх використання та інвестиціями задля сталого розвитку за умов активного співробітництва громади й органів самоврядування. Задля її досягнення у стратегії розвитку Білокуракинської територіальної громади було реалізовано ряд проектів, серед яких принципове значення має капітальний ремонт автодороги по вул. Підгірна смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області. Ця дорога перебувала в незадовільному стані довгі роки.

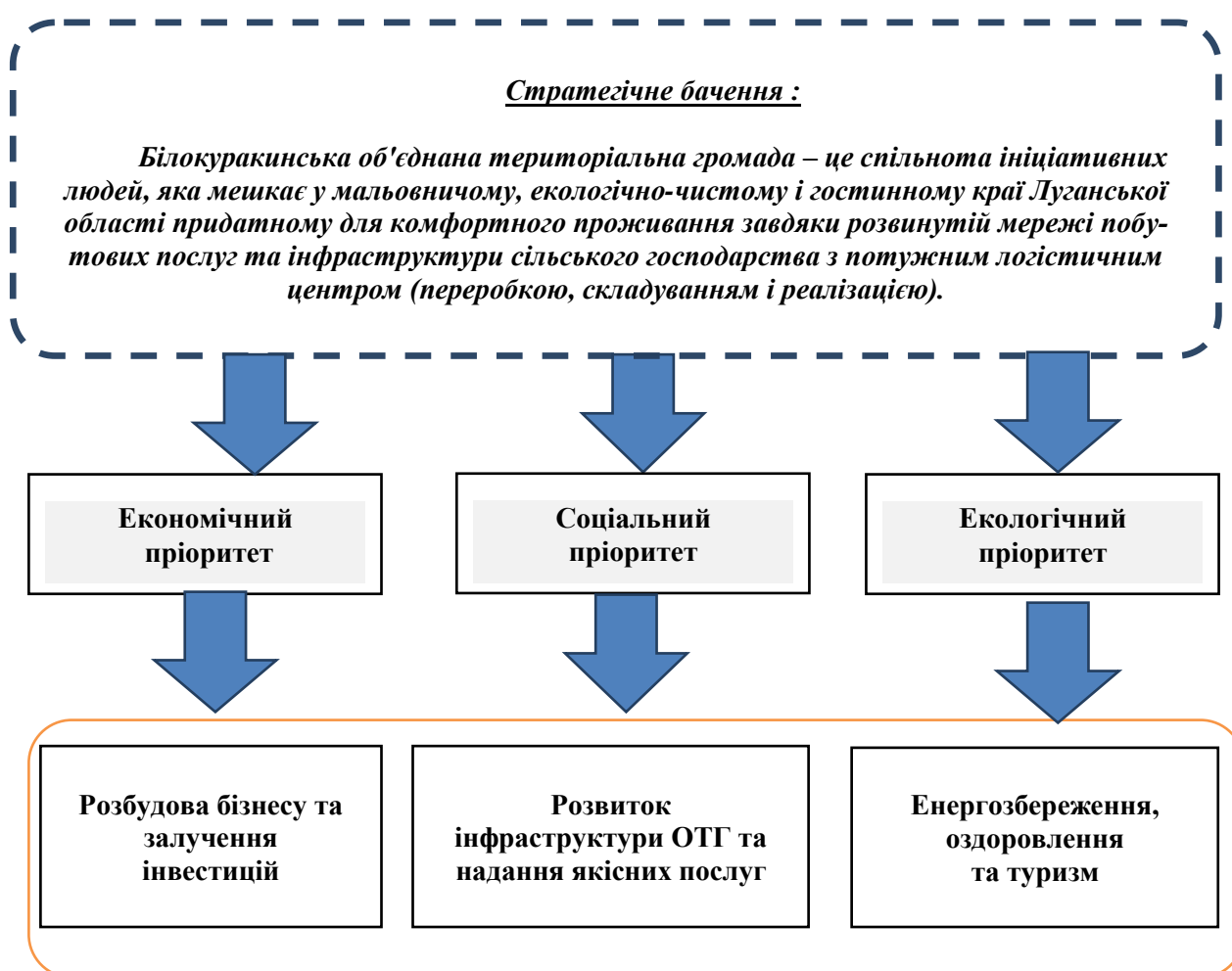

Рис. 1. Стратегічні пріоритети та цілі розвитку Білокуракинської ОТГ [9]

Відсутність транспортного сполучення на території Білокуракинської ОТГ призводить до зниження доступності та якості надання послуг населенню, створює негативну тенденцію у розвитку підприємництва, призводить до зниження безпеки руху, руйнування транспортних засобів та негативних транспортно-експлуатаційних показників. Реалізація цього проекту дасть можливість та забезпечить покращення рівня благоустрою, побуту населення громади.

У табл. 1 подано характеристику проекту «Капітальний ремонт автодороги по вул. Підгірна смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області».

Таблиця 1

Характеристики проекту «Капітальний ремонт автодороги по вул. Підгірна смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області» [9]

Найменування проекту	Строк виконання		Джерела фінансування у звітному періоді	Сума касових видатків		Показники результативності виконання заходу			Стан виконання заходу з порівняльною оцінкою фактично виконаного і планованого обсягу
	плановий	фактичний		планова	фактична	планові	фактичні	відхилення, +/-	
«Капітальний ремонт автодороги по вул. Підгірна смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області»	з 05.2017 до 08.2017	25.09. 2017 – 24.10. 2017	ДФРР – 2140,798 тис. грн. Селищний бюджет – 237,866 тис. грн.	2378,496 тис. грн.	2361,628 тис. грн.	2378,496 тис. грн.	2361,628 тис. грн.	16,868 тис. грн.	Виконано в обсязі 2378,496 тис. грн.

За рахунок коштів місцевого та державного бюджету у межах реалізації стратегії розвитку Білокуракинської територіальної громади у 2017 році виконано 11 проектів з капітального ремонту об'єктів дорожньої інфраструктури, в тому числі: капітальний ремонт дороги по пров. Шкільний (Піонерський) смт. Білокуракине, Луганської області; вул. Набережна смт. Білокуракине; вул. Кринична (Дімітрова) смт. Білокуракине; вул. Гагаріна смт. Білокуракине; вул. Енергетиків (Комунарів) смт. Білокуракине; пров. Жовтневому смт. Білокуракине; капітальний ремонт тротуару по вул. Центральна від кафе "Надія" до пров. Урожайний в смт. Білокуракине; капітальний ремонт тротуару та паркувального майданчика по вул. Центральна в смт. Білокуракине; дороги по пров. Робочому смт. Білокуракине; капітальний ремонт асфальтобетонного покриття (біля пам'ятника "Невідомий солдат") в смт. Білокуракине.

За рахунок субвенції на розвиток інфраструктури завершується реалізація 8 проектів на загальну суму 11101,4 тис. грн., в тому числі з державного бюджету – 9348,5 тис. грн., з місцевого – 382,9 тис. грн.: капітальний ремонт дороги по вул. ім. О. Рудяшка смт. Білокуракине Луганської області; виготовлення технічної документації на переобладнання шкільної котельні ЗОШ №1 в смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області із застосуванням енергоефективних технологій [9].

Щодо соціальної інфраструктури то встановлено, що наближаються до завершення такі соціальні проекти: реконструкція адміністративної будівлі з допоміжними будівлями та спорудами під комунальне підприємство «Білокуракине-комунсервіс» в смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області; капітальний ремонт з термомодернізаційним ефектом будівлі ДНЗ "Берізка"; капітальний ремонт з термомодернізаційним ефектом будівлі ДНЗ "Сонечко" в смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області; капітальний ремонт комунальної установи Білокуракинської дитячо-юнацької спортивної школи; придбання трактора, косарки, отвалу та котка для обслуговування доріг комунальної власності та благоустрою Білокуракинської територіальної громади

комунальним підприємством «Білокуракине-комунсервіс»; придбання автобуса для підвезення дітей до навчальних закладів на території Білокуракинської територіальної громади.

Завдяки залученню міжнародної технічної допомоги триває реалізація таких соціальних проєктів: облаштування засобами відеоспостереження найбільш відвідуваних жителями місць у інфраструктурі смт. Білокуракине Білокуракинського району Луганської області; створення Центру надання адміністративних послуг Білокуракинської селищної ради Білокуракинської ОТГ Луганської області; реконструкція частини адміністративної будівлі, придбання обладнання та меблів; розробка проектно-кошторисної документації на «Капітальний ремонт Білокуракинської загальноосвітньої школи № 2 в смт. Білокуракине Луганської обл. з термомодернізаційним ефектом; проведення ремонтних робіт внутрішніх приміщень ДНЗ "Сонечко", ДНЗ "Берізка" (смт. Білокуракине), ДНЗ "Зірочка" (с. Нещеретове) для відкриття нових логопедичних та інклюзивних групи [9].

За рахунок субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій триває реалізація соціальних проєктів: 1) «Будівництво міні-футбольного майданчика з навчально-тренувальних занять дитячо-юнацького футболу в смт. Білокуракине Луганської області» – 1500,0 тис. грн.; 2) капітальний ремонт, а саме здійснення енергозберігаючих заходів із заміни вікон на металопластикові в Нещеретівській ЗОШ I–III ступенів – 498,0 тис. грн.; 3) придбання спортивного інвентарю для Білокуракинської дитячо-юнацької спортивної школи – 500,0 тис. грн.

Заслуговує на увагу соціальний проєкт «Запровадження нових форм роботи будинку культури села Курячівка Білокуракинського району Луганської області». Цей проєкт спрямований на створення гідних умов життєдіяльності в сільському будинку культури с. Курячівка, що, в свою чергу, покращить надання культурно-мистецьких послуг населенню, поліпшить умови роботи працівників СБК та творчих колективів. Проєкт реалізовано повністю. В ході реалізації проєкту було придбано мікшерний пульт, музичний центр, мультимедійний проєктор, акустичний комплекс, ноутбуки, цифровий фотоапарат, мікрофони, принтер та МФУ. Реалізація проєкту стане інновацією в роботі сільського будинку культури. Дане обладнання дасть змогу відкрити безкоштовну інтернет-кімнату для дітей та молоді села. У роботі клубного закладу будуть враховуватись потреби, запити, ціннісні орієнтації молоді, пропонуватимуться такі форми життєдіяльності в сфері дозвілля, котрі сприятимуть піднесенню культури особистості, розвитку її активно-творчих інтересів. До роботи в гуртках буде залучена молодь, жителі громади. Розширення мережі секційної та гурткової роботи створить умови для змістовного відпочинку всіх вікових груп населення громади, у тому числі ВПО. Загальна вартість проєкту становила 155,8 тис. грн., з яких – 135,8 тис. грн. – кошти обласного бюджету, 20 тис. грн. – кошти співфінансування з місцевого бюджету [9].

Проте слід зазначити, що є сольні проєкти, які будуть реалізовані тільки наприкінці 2018 року. Проєкт Білокуракинської селищної ради щодо підтримки здоров'я населення ОТГ стосується одразу п'яти сіл. Проєкт по облаштуванню спортивних майданчиків вуличними тренажерами на території Білокуракинської ОТГ реалізовується вперше. Головною метою проєкту є збільшення доступу та підвищення якості до послуг фізкультури та спорту, створення сучасних умов для занять фізичною культурою і спортом, організація дозвілля населення сіл територіальної громади, підвищення рівня фізичної та загальної культури населення, зниження рівня злочинності, правопорушень, бездоглядності дітей, підлітків. В селах Нещеретове, Курячівка, Шапарівка, Коноплянівка, Луб'янка навесні 2018 року з'являться нові сучасні тренажерні містечка. Придбано 35 вуличних тренажерів: арбітреки, гребні тренажери, комбіновані тренажери жим ногами–маятник, тренажери м'язів черевного пресу, універсальні тренажери. Вуличні спортивні тренажери розраховані на тривалий строк експлуатації – протягом 35 років, а при дбайливому та бережному ставленні близько 40 років. Даний проєкт вирішує проблему збільшення доступності до спортивної інфраструктури і отримання населення якісних спортивних послуг, розвитку спортивної інфраструктури на селі, підвищення рівня здорового способу життя, шляхом придбання та встановлення вуличних спортивних тренажерів в селах територіальної громади. Загальна вартість проєкту склала 199,5 тис. грн., з яких 179,5 тис. грн. – кошти обласного бюджету, 20 тис. грн. – кошти співфінансування з місцевого бюджету [9].

Соціальний проєкт «Поліпшення матеріально-технічної бази Білокуракинської дитячо-юнацької спортивної школи з метою покращення надання фізкультурно-оздоровчих послуг мешканцям Білокуракинської об'єднаної територіальної громади в тому числі людям з обмеженими фізичними можливостями та ВПО» передбачав придбання спортивної форми та спортивного взуття для занять командними видами спорту, футбольних та волейбольних м'ячів, тенісних столів, сіток та

ракеток. Проект відповідає плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року. Завдяки реалізації цього проекту в Білокуракинській ОТГ створені умови для занять спортом, фітнесом та фізичними вправами, осучаснено спортивну матеріальну базу, буде підвищено рівень фізичного здоров'я населення. Загальна вартість проекту становила 134 тис. грн., з яких 114 тис. грн. – кошти обласного бюджету, 20 тис. грн. – кошти співфінансування з місцевого бюджету. На сьогодні проект реалізовано в повній мірі.

Соціальний проект Білокуракинської селищної ради «Облаштування зони відпочинку, шляхом встановлення дитячого ігрового комплексу, з урахуванням потреб дітей з обмеженими фізичними можливостями, та декоративних кованих лавок в парку імені Т. Шевченка, за адресою: смт. Білокуракине, Білокуракинський район, Луганська область», знаходиться в стадії завершення. Проект орієнтований на створення комфортних умов для перебування населення у селищному парку, шляхом облаштування зони дозвілля та відпочинку дитячим ігровим комплексом та металевими оздобленими лавками. Завдяки реалізації проекту селищний парк імені Т. Шевченка набуде естетичного та сучасного вигляду, стане більш комфортним та привабливим для перебування малих дітей, їх батьків, молоді, людей похилого віку, осіб з обмеженими можливостями та ВПО. Загальна вартість проекту становила 239,8 тис. грн., з яких 199,8 тис. грн. – кошти обласного бюджету, 40 тис. грн. – кошти співфінансування з місцевого бюджету [9].

Реалізація проекту соціального напрямку «Забезпечення якості та доступності послуг у сфері культури шляхом виконання заходів по енергоефективності (заміна вікон та дверей, встановлення електроопалення) та покращення матеріально-технічного забезпечення сільського будинку культури за адресою: с. Нещеретове, Білокуракинський район, Луганська область» спрямовано на створення комфортних умов та надання якісних послуг населенню у сфері культури. Нагальною проблемою для села була невідповідність санітарним вимогам будинку культури села Нещеретове, який міг би використовуватись як для надання культурно-просвітницьких послуг населенню, так і для проведення загальних для громади заходів (зборів), залучення художніх колективів для виступів перед населенням, творчої роботи місцевих аматорських колективів. Проект дозволив існуючому будинку культури встановити систему електроопалення. Сучасний стан приміщень будинку культури дозволяє організувати ефективну роботу закладу культури, впровадити нові форми роботи. Проект реалізовано завдяки коштам обласного бюджету та бюджету селищної ради. Загальний бюджет – 196 778 грн., з них 176 778 грн. – кошти з обласного бюджету, 20 000 грн. – співфінансування з бюджету селищної ради.

Висновки. Отже, проведений моніторинг реалізації стратегії розвитку Білокуракинської територіальної громади за допомогою проектного підходу дозволяє дійти висновку, що більшість проектів, які були реалізовані протягом 2017 року, спрямовані на покращення соціальної інфраструктури. Джерелами фінансування виступають: державний фонд регіонального розвитку, місцевий (селищний), обласний та державний бюджети, субвенції, міжнародна технічна допомога. Подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення ефективності реалізованих проектів.

Список використаної літератури

1. Бойченко Е. Б. Науково-методичні засади організації моніторингу умов життя населення регіону. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 11. Ч. 1. С. 95–99.
2. Бойченко Е. Б. Відтворення продуктивних сил в контексті розвитку регіонального соціуму: питання теорії, практики, діагностики: монографія. Київ: "Хай Тек Прес", 2015. 372 с.
3. Коломицева О. В., Пепчук С. М. Концепція позиціонування регіону в умовах глобальної конкуренції: монографія. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 321 с.
4. Заблудська І. В., Дроботенко С. П. Моніторинг реалізації стратегії економічного та соціального розвитку регіону: монографія. Луганск: Ноулідж, 2013. 157 с.
5. Miles L., Doswald N., Osti M. Methods for assessing and monitoring change in the ecosystem-derived benefits of afforestation, reforestation and forest restoration. *Multiple Benefits Series*. 2010. P. 34–39.
6. Fox Helen E., Ahmadi, G. N., Glew, L. et al. Integrating impact evaluation in the design and implementation of monitoring marine protected areas. *Phil. Trans. R. Soc. B*, 2015. P. 187–196.
7. Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (Наказ № 79 від 31.03.2016 Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16#n13>
8. Веб-сайт децентралізації влади. URL: <http://decentralization.gov.ua/library?page=2>
9. Веб-сайт Білокуракинської ОТГ. URL: <https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/>

References

1. Bojchenko, E. B. (2015) Naukovo-metodychni zasady organizaciyi monitoryngu umov zhyttya naselelnyya regionu [Scientific and methodological principles of monitoring organization of region's population living conditions]. *Naukovyy visnyk Khersonskogo derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, Issue 11, part 1, pp. 95–99.
2. Bojchenko, E. B. (2015) Vidtvorennya produktyvnyh syl v konteksti rozvytku regionalnogo sociumu: pytannya teorii, praktyky, diagnostyky: monografiya [Reproduction of productive forces in the context of regional social development: issues of theory, practice, diagnostics: monograph]. Kyiv: Xaj Tek Pres, 372 p.
3. Kolomytseva, O. V., Pepchuk, S. M. (2016) Koncepciya pozycionuvannya regionu v umovax globalnoyi konkurenciyi: monografiya [The concept of positioning the region in the conditions of global competition: monograph]. Cherkasy: ChDTU, 321 p.
4. Zablodska, I. V., Drobotenko, S. P. (2013) Monitoryng realizaciyi strategiyi ekonomichnogo ta socialnogo rozvytku regionu [Monitoring of realization of the strategy of economic and social development of the region]. Lugansk: Noulidzh, 157 p.
5. Miles, L., Doswald, N. and Osti, M. (2010) Methods for assessing and monitoring change in the ecosystem-derived benefits of afforestation, reforestation and forest restoration. *Multiple Benefits Series*, pp.34–39.
6. Fox, Helen E., Ahmadi, G. N., Glew, L. et al. (2015) Integrating impact evaluation in the design and implementation of monitoring marine protected areas. *Phil. Trans. R. Soc. B*, pp.187–196.
7. Metodyka rozroblennya, provedennya monitoryngu ta ocinky rezultatyvnosti realizaciyi regionalnyh strategij rozvytku ta planiv zaxodiv z yih realizaciyi (Nakaz No. 79 vid 31.03.2016 Ministerstva regionalnogo rozvytku, budivnyctva ta zhytlovo-komunalnogo gospodarstva Ukrainy [Methodology for developing, monitoring and evaluating the effectiveness of implementation of regional development strategies and action plans for their implementation (Order No. 79 dated March 31, 2016 of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Utilities of Ukraine)]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16#n13>
8. Veb-sajt decentralizaciyi vlady [Decentralization authority website]. URL: <http://decentralization.gov.ua/library?page=2>
9. Veb-sajt Bilokurakynskoyi OTG [Website of Bilokurakine OTG]. URL: <https://bilokurakynska-gromada.gov.ua/>

**I. V. Zablodska,
V. O. Kasyanova,
I. M. Litvinova**

RESULTS OF MONITORING THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY OF THE DEVELOPMENT OF UNITED TERRITORIAL COMMUNITY REGARDING SOCIAL INFRASTRUCTURE: PROJECT APPROACH

The article is devoted to highlighting the results of monitoring the implementation of the strategy of the development of united territorial communities on the example of Bilokurakine territorial community through a project approach to social infrastructure. The article states that for the sake of successful implementation of the strategy of the development of united territorial communities, legislation needs monitoring. Methodological support for monitoring of the implementation of the strategy of OTG development is clearly defined by the current legislation of Ukraine, namely, the Methodology for the development, monitoring and evaluation of the effectiveness of the implementation of regional development strategies and action plans for their implementation. It has been established that most communities are concerned with improving transport and social infrastructure. As an example, a strategy for the development of Bilokurakine territorial community has been chosen. The strategic priorities and goals of the development of Bilokurakine OTG for 2020 are presented. In order to achieve them, a number of projects are implemented, among which the improvement of transport infrastructure is of fundamental importance through the overhaul of highways and sidewalks. The projects aimed at improving of social infrastructure of Bilokurakine territorial community are analyzed. It is established that sources of financing of social projects are the following: state fund of regional development, local (settlement), regional and state budgets, subventions, international technical assistance.

Keywords: *monitoring, project approach, united territorial community, social infrastructure, development strategy.*